

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletemo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potencialne za trajnostni razvoj v okviru EU.

Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi **Integral Green Slovenia** (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

Dr. Darja Piciga

DVANAJSTI TEDEN

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 60. nadaljevanje

18. 5. 2018

60. Adam Smith in »nevidna roka« trga: teorija za 21. ali 18. stoletje?

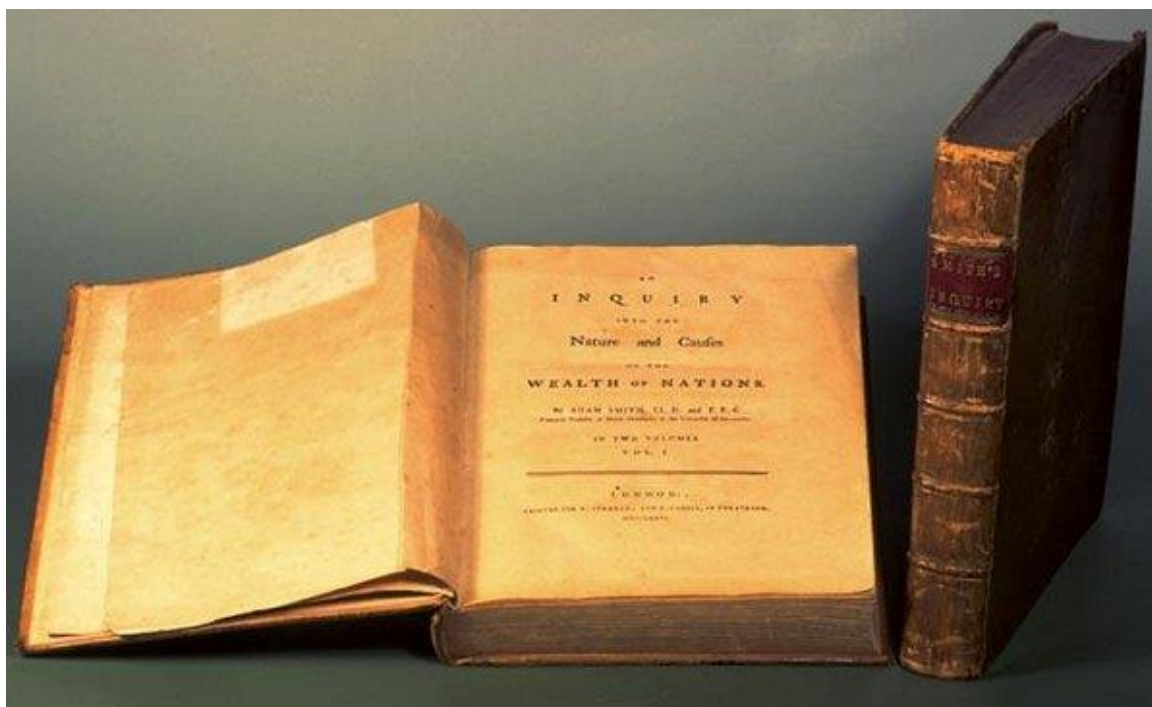
Pri obravnavi socialnega, na znanju temelječega gospodarstva, to je »severnega« pristopa v konceptualnem modelu integralne zelene ekonomije, smo se v zadnjih desetih nadaljevanjih **Integralne serije** smo:

- opozorili na zgodovinske, duhovne in kulturne potencialne naše dežele in širšega okolja (Evrope) za ta gospodarski pristop. Poudarili smo prispevek krščanskih vrednot in krščanskosocialnega gibanja in pomen novejših papeževih okrožnic *Hvaljen, moj Gospod (Laudato si')*, zaslutili smo veličino pred kratkim ponovno odkritega prof. dr. Andreja Gosarja;

- povzeli sporočila o pomenu zadrug in drugih podjetij socialne ekonomije, izražena na evropski ravni. Velik potencial socialne ekonomije za nova delovna mesta in gospodarski razvoj je že bogato dokumentiran. Prav tako je dokazano, da so se zadruge v kriznih časih praviloma izkazale za še odpornejše od številnih tradicionalnih podjetij, tako glede stopnje zaposlenosti kot zaprtja podjetij, s prenosom lastništva na zaposlene pa se lahko izognemo zaprtju podjetij in izgubam delovnih mest;

- se srečali z različnimi oblikami socialne ekonomije. Posebej pa smo izpostavili združništvo in socialno podjetništvo ter kot nekoliko specifično obliko start-upe mladih, inovativnih Slovencev, ki so uspešni z množičnim financiranjem (crowdfunding) in pogosto tudi nosilci razvoja nove oblike – sodela (coworking-a);
- gradili na dveh, že predhodno predstavljenih dobrih praksah, to sta svetovno vodilno združno podjetje Mondragon iz Baskije v Španiji in slovenski Domel iz Železnikov, podjetje z notranjim lastništvom in upravljanjem zaposlenih, poleg tega pa predstavili primer zelenega socialnega podjetja Tekstilnice s Koroške;
- predstavili perspektive širše pojmovanega socialnega podjetništva v Sloveniji, kot so jih zarisali slovenski sociolog Frane Adam in soavtorji,
- spoznali sistemski pristop k razvoju socialnega podjetništva v Sloveniji (v okviru posebnega vladnega projekta), ki je zlasti v zadnjih letih, pod vodstvom Tadeja Slapnika, mag. Nene Dokuzov in Mojce Štepic pripeljal do velikega povečanja socialnih podjetij in bil tudi mednarodno prepoznan;
- poudarili nujnost merjenja družbenih učinkov socialnih podjetij.

Za socialno, na znanju temelječe gospodarstvo je, tako kot za »severni« integralni svet v celoti, značilen racionalizem kot filozofski pristop, poudarek je na zavestnem spoznavanju in védenju, v GENE procesu transformacije govorimo o »krmarjenju« (Navigating) preko znanosti, sistemov in tehnologije. Ta svet odlikuje konceptualna moč, tu se novi uvidi »prevedejo« v nove koncepte, v novo znanje, in to na strukturiran in sistematičen način. Ker je, kot smo že poudarili, »severni« pristop še posebej značilen za Evropo in Slovenijo in povezan z našo kulturo, je smiselno, da razmislimo tudi o ekonomskih teoretskih temeljih tega pristopa. Pri tem se bomo naslonili na že večkrat citirano ključno delo integralne ekonomije – ***Integral Economics***¹ profesorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja, ki sta skušala oblikovati temelje za ekonomsko politiko, ki je skladna z družbenimi vrednotami posameznika in človeške skupnosti. Začela sta z opozorili o napačni interpretaciji knjige ***Bogastvo narodov***² Adama Smitha iz leta 1776, ki je do danes ostala najvplivnejše teoretično delo v ekonomiji.

Slika: Knjiga ***Bogastvo narodov*** iz leta 1776

¹ Gower, Farnheim, 2010. S podnaslovom: ***Releasing the Economic Genius of Your Society***. Več o knjigi na: <http://www.trans-4-m.com/transformation-innovation-book-series/integral-economics/>.

² ***Raziskava o naravi in vzrokih bogastva narodov (Bogastvo narodov)***.

Lessem in Schieffer navajata argumente, da je enostransko fokusiranje na »samointeres« dejansko napačna interpretacija Smithove središčne teze – potrebno ga je uravnotežiti z drugim poglavitnim delom njegove teorije, njegovimi **moralnimi občutji**³, torej z »vzajemnim interesom«.

Skupaj z Lessemom in Schiefferjem povzemamo iz kritične refleksije Joela Magnusona, profesorja ekonomije na univerzi v Portlandu⁴: trdi, da ni nobenega dokaza o zdravilni moči kapitalizma prostega trga. Primerja ga celo z zdravljenjem s puščanjem krvi, ki je bilo uveljavljeno v 17. stoletju – in ki je ubilo Geoga Washingtona, namesto da bi ga ozdravilo pljučnice. Če je bila praksa puščanja krvi že pred dolgo časa opuščena, pa se po Magnusonu vraževerje 18. stoletja o »nevidni roki« prostega trga še vedno aktivno poučuje na kolidžih in univerzah po svetu. Tako kot puščanje krvi ni prispevalo ničesar k zdravljenju bolezni, tudi učbeniška ekonomija le malo prispeva k razumevanju, kako gospodarstvo dejansko deluje.⁵

V knjigi **Bogastvo narodov** je tema o svobodi najbolj konsistentna, vključuje pa potrebo, da se podpre stremeljenja delavcev in revnih. Če celostno pogledamo na to knjigo, ugotovimo, da je bistvo njenega argumenta proti pohlepu bogatih in proti izkoriščanju šibkih s strani revnih. Adam Smith je torej s knjigo napadel teoretsko utemeljitev za paternalistično strukturo takratne britanske družbe. Če torej prejšnji »gospodarji« ne morejo več biti tisti, ki bodo vodili zadeve Anglije, kdo ali kaj naj bi potem imel to vlogo? Vlada ni mogla biti, iz preprostega razloga, ker je bil britanska vlada takrat kralj, s svojimi ministri in lordi ter aristokracijo okrog njih. To so bili prav tisti gospodarji, katerih izkoriščevalskega paternalizma se je Smith hotel znebiti. Parlament pa je bil le organ družbenega nadzora.

Tako je s postopkom izločanja Smith prišel do »samointeresa«, ki ga je moral spremeniti v pozitivno silo. Zato je vpeljal »nevidno roko«. Da bi odstranil zatiranje oligarhije, je promoviral samointeres vsakega posameznika. Njegovo zagovarjanje samointeresa je dejansko argument za pravice in blaginjo navadnega človeka, proti uzurpaciji teh pravic s samointeresom aristokracije.

Kot ugotavljata Lessem in Schieffer, je Smithovo favoriziranje samointeresa brez kakršnekoli omejevalne sile popolnoma izločilo moralni problem človekovega delovanja. Moderna družba se je mučila s tem problemom vse od začetka ekonomske znanosti v poznem 18. stoletju. Različni avtorji in šole so prispevali spoznanja in praktične pristope, ki jih bomo v nadaljevanju povezali v konceptualne osnove socialnega, na znanju temelječega gospodarstva. S prispevkom se vrnemo v ponedeljek, 28. maja.

Dr. Darja Piciga

³ Knjiga *Theory of Moral Sentiments*.

⁴ *Integral Economics*, str. 11.

⁵ Kritiko prevladujoče ekonomske teorije smo povzeli že z besedami angleške kraljice v 3. nadaljevanju, ko smo pisali o odgovorih na vprašanje [Kako preseči ujetost v eno, ozko ekonomsko paradigmo?](#)